

Děti ve válce – základní informace + další možné zdroje (o čem se dá na koncertě povídat)

V roce 2019 bylo v ozbrojených konfliktech zapojeno nejvíce zemí za posledních 40 let. **Každé šesté dítě na Zemi v současnosti žije v oblasti války nebo ozbrojeného konfliktu.** Celkově je jich zhruba 350 milionů, přičemž tento počet stále roste (kvůli dlouhému trvání konfliktů i častějšímu záměrnému cílení na civilní obyvatelstvo, školy a nemocnice).

Válečné konflikty mají na děti zničující dopad. Jsou nuceny opouštět své domovy a všechno (někdy i všechny) zanechat za sebou, po útěku přežívají ve špatných a nebezpečných podmínkách, v zimě, k dispozici nemají často ani předměty základní hygieny, pitnou vodu, čisté oblečení, zdravotnickou pomoc ani přístup ke vzdělání. Zažívají to, co by neměli zažívat ani dospělí, natož malé děti.

Jsou ohrožovány bombardováním, střelbou, ale i jiným násilím, které má zásadní vliv na jejich život. Rada bezpečnosti OSN identifikovala **6 nejzávažnějších porušení práv dětí**, kterých se strany konfliktu na dětech bohužel poměrně často dopouštějí. Jsou jimi:

- 1.) **zabíjení a mrzačení dětí** (jejich počet bohužel rok od roku stoupá, např. v roce 2018 bylo zabito nebo zraněno více než 12 tisíc dětí),
- 2.) **nábor a využívání dětí ozbrojenými silami nebo ozbrojenými skupinami** (desítky tisíc dětí byly po celém světě rekrutovány pro různé účely – jako bojovníci, kuchaři, lidské štíty, nosiči, zvědové či objekty sexuálního uspokojení; některé děti bývají odvedeny násilím, jiné jsou k tomu donuceny z důvodu ekonomického či sociálního tlaku – děti bez domova a žijící v chudobě jsou k tomu náchylnější),
- 3.) **útoky na školy nebo nemocnice** (měly by to být chráněné prostory, ve kterých by děti měly být v bezpečí i v dobách konfliktu, bohužel útoky na ně se stávají alarmujícím trendem; mohou mít různé podoby – částečná nebo totální destrukce školy nebo zdravotnického zařízení, zneužití budovy armádou, útoky na zaměstnance...),
- 4.) **sexuální násilí proti dětem** (znásilnění, sexuální otroctví, nucené manželství nebo těhotenství či naopak sterilizace; bývá použito i k úmyslnému ponížení nebo jako donucovací prostředek k vytlačení lidí z domovů),
- 5.) **únosy dětí** (za účelem zneužívání, vydírání, jako odvěta proti civilnímu obyvatelstvu apod.) a
- 6.) **odepření přístupu k humanitární pomoci** (ničení zdravotnického vybavení a jiných zásob, zabíjení zdravotnického personálu a humanitárních pracovníků, úplné blokování přístupu do oblastí, kde je pomoc k dispozici apod.).

Například jen v Sýrii válka probíhá již 9 let. Za tu dobu je bilance opravdu strašlivá. Humanitární pomoc potřebuje 11,7 milionu lidí, z toho 5,6 milionu jsou děti. Dalších 5,4 milionu lidí (2,4 milionu dětí) je registrováno jako uprchlíci v sousedních zemích. Pod hranicí chudoby žije 70% obyvatel, **celá jedna generace dětí nezažila nic jiného než válku.** 3,1 milionu dětí ve věku do 5 let strádá podvýživou, 15,5 milionu lidí nemá přístup k nezávadné vodě, proočkovanosť dětí klesla již na méně než 50%, riziko propuknutí infekčních nemocí je obrovské. 2,1 milionu dětí nemá přístup ke školní docházce, statisíce jich osiřely, mnoho jich bylo zabito nebo žijí s trvalými následky zranění a psychickými traumaty.

Sýrie ale není zdaleka jediná. V **Jemenu** způsobil 5 let trvajícím konflikt nejhorší humanitární krizi na světě. Ve **Středoafričké republice** po 6 letech války zoufale strádá 1,2 milionu dětí. Další drastické ozbrojené konflikty probíhají v **Afgánistánu, Libyi, Mali, Nigérii, Somálsku, Jižním Súdánu i na Ukrajině.** A to není vše...

Všechny konflikty však spojuje jedno – nejvyšší cenu platí děti, jimž války berou právo na zdravé dětství, rozvoj i život.

Navzdory rizikům UNICEF, který působí trvale ve všech zemích, vyjednává přístup i do těch nejnebezpečnějších oblastí a snaží se zajistit nejdůležitější krizovou pomoc:

- pitnou vodu a hygienu,
- výživnou stravu a pomoc již podvyživeným dětem,
- léky a prostředky pro ošetření zraněných, očkování proti infekčním nemocem,
- registraci ztracených dětí, spojování rodin a péči o sirotky,
- pro traumatizované děti a oběti sexuálního násilí péči lékaře a psychologa,
- v uprchlických táborech mobilní třídy a zdravotnická centra,

- vyjednává demobilizaci dětských vojáků a ve speciálních centrech zajišťuje jejich návrat k normálnímu životu včetně školní docházky či získání kvalifikace.

S pomocí programu **Děti ve válce** dělají pracovníci UNICEF vše proto, aby dětem v oblastech postižených ozbrojenými konflikty poskytli vše, co potřebují k přežití, a aby jejich situaci co nejvíce zlepšili a alespoň trochu přiblížili k normálu.

Kromě okamžité krizové pomoci UNICEF dětem poskytuje například i **osvětu o nebezpečí nevybuchlé munice** – učí je, jak rozpoznat miny a jak se jim vyhnout. V opačném případě jsou totiž všudypřítomné nevybuchlé náslapné miny přímým a smrtelným nebezpečím, a to i v době po ukončení konfliktu.

Co pomůžete dětem zajistit?

Za peníze ze vstupného se nakoupí například (ceny jsou na webu nebo na doplňkovém plakátu):

- *Měřítka na zjištění podvýživy.* Jednoduché papírové měřítka pomáhá zdravotníkům v terénu rychle posoudit výživový stav dětí a případně okamžitě zahájit potřebnou léčbu.
- *Plumpy'Nut* – výživná terapeutická strava s vysokým podílem proteinů dokáže zachránit život dětem strádajícím akutní podvýživou, jejichž organismus nedokáže přijmout běžnou stravu. Je to směs arašídové pasty, rostlinného oleje cukru a odtučněného mléčného prášku, obohacená o vitamíny a stopové prvky. Je připravená k okamžitému podání, nemusí se upravovat, a tak nehrozí její kontaminace závadnou vodou. K vyléčení 1 dítěte (léčba trvá 6-8 týdnů) je třeba 150 sáčků. Pro denní stravu 1 dítěte stačí 2-3 sáčky.
- *Terapeutické mléko* dokáže zachránit životy nejmenších dětí, které kvůli pokročilému stadiu podvýživy nemohou přijímat jinou stravu. Mléko obsahuje syrovátku, rostlinné tuky, sacharidy a celou řadu minerálů a vitamínů. Je připravováno a podáváno pouze pod dohledem vyškolených zdravotníků ve výživových centrech a zdravotnických zařízeních.
- *Očkování proti tetanu.* Vakcína proti tetanu představuje jedinou účinnou prevenci proti tomuto smrtelnému onemocnění. Ve vyspělých zemích je široce dostupná, statisíce dětí v chudých oblastech světa ale chráněny nejsou a denně tak čelí riziku nákazy.
- *Očkování proti dětské obrně.* Dětská obrna je jedno z nejnebezpečnějších onemocnění, které téměř vždy končí smrtí nebo ochrnutím. Díky dlouhodobé snaze UNICEF je dětská obrna již celosvětově téměř vymýcena, ale paraziti ji je možné jen důsledným preventivním očkováním.
- *Léky s obsahem paracetamolu.* Ve vyspělých zemích jsou běžně dostupné, v krizových oblastech však s jejich absencí může i banální neléčené nachlazení přerůst v závažné komplikace. Tyto léky jsou základní součástí dodávek UNICEF do nejchudších zemí a do oblastí válečných konfliktů nebo přírodních katastrof a pomáhají chránit dětský organismus před nemocemi. Obsahují léčivou látku proti horečce a nachlazení a jsou vhodné i pro novorozence.
- *Tablety na odčervení.* Infikovaná voda a nedostatečná hygiena mohou vést k nákaze střevními parazity. Tyto tablety jsou účinným lékem proti nim.
- *Aquatabs.* Tisíce lidí musí denně pít špinavou vodu, protože nemají jinou možnost. Na nemoci způsobené závadnou vodou přitom každoročně na světě umírá 800 dětí denně. Tyto tablety vodu čistí a pomáhají tak těmto úmrtím předcházet. Každá tableta zajistí až 5 litrů čisté vody.
- *Souprava první pomoci.* Jde o nejdůležitější pomůcky každého komunitního zdravotníka. Souprava je vhodná pro základní péči ve zdravotnickém centru i pro ošetření v průběhu naléhavých krizových situací. Příruční taška obsahuje základní léky, zdravotnický materiál a pomůcky pro poskytování první pomoci, léčbu běžných onemocnění a menších poranění (např.: obvazy, gázu, spínací špendlíky, mýdlo, roušky, ručník, nůžky, skalpel, aspirin, jódový roztok, oční masť, rukavice a leukoplast.)
- *Krizový balíček pro rodinnou hygienu.* Balíček je určen pro pětičlennou rodinu (2 dospělí a 3 děti) a je dodáván v případě náhlé krizové situace. Obsahuje základní hygienické pomůcky a běžné léky a vystačí rodině na

1 měsíc. Jeho součástí je např.: saponát, mýdla, prací prášek, šampony, zubní pasty a kartáčky, nůžky na nehty, baterka, bavlněné víceúčelové oblečení, šňůra na prádlo s kolíčky, zavírací špendlíky, kbelíky a tablety na čištění vody.

- *Vědro na vodu s mýdlem.* Nezávadná voda je jednou ze základních podmínek přežití. Na mnoha místech se však pro uchovávání vody používají zcela nevyhovující nádoby od paliv nebo olejů, které mohou vodu kontaminovat. Uzavíratelné vědro vyrobené ze zdravotně nezávadného plastu zajistí, že děti nebudou vystaveny zbytečnému riziku nemocí.
- *Škola v krabici.* Jedná se o kompletní sestavu učebních a vzdělávacích pomůcek, která v krizových situacích umožní dětem pokračovat ve školní docházce. Obsahuje vše potřebné pro 40 žáků a učitele – knihy, sešity, tužky, pastelky, gumy, pravítka, křídly, třídní knihu, dokonce i plechovku černé barvy, s jejíž pomocí se z víka boxu stane funkční tabule. Pomůcky vystačí pro výuku minimálně na dobu 3 měsíců.
- *Výbava do školy pro 1 dítě* obsahuje 1 batoh, 20 tužek a 20 sešitů. Ačkoliv jde o nejzákladnější pomůcky školáka, i ty bývají v některých zemích nedostupné.
- *Knihy pohádek.* Úmluva o právech dítěte zaručuje mimo jiné právo na hru nebo na vzdělání. Díky pohádkám mohou děti rozvíjet svoje schopnosti, trénovat představivost a učit se první slova.
- *Stan pro krizové situace.* Rozměrný víceúčelový stan poskytuje přístřeší v krizových situacích, osvědčuje se jako mobilní nemocnice, zdravotní nebo výživové středisko, i jako dočasná škola. Má 42 m².

(Více humanitárních pomůcek můžete nalézt na <https://www.unicef.cz/jak-pomoci/e-shop/darky-pro-zivot>)

Další informace, které lze použít:

Základní informace o UNICEF

UNICEF (Dětský fond OSN) vznikl v roce 1946 jako Mezinárodní dětský fond neodkladné pomoci (**United Nations International Children's Emergency Fund**) pro pomoc dětem, postiženým 2. světovou válkou (**pomoc dětem ve válce tedy není žádnou novinkou, v době svého vzniku pomáhal přežít i dětem v tehdejší Československu 😊**). Od roku 1953 se již pod názvem Dětský fond OSN stal trvalou součástí OSN, specializovanou na programovou pomoc strádajícím dětem celého světa a na krizovou pomoc v situacích katastrof. Původní zkratka UNICEF zůstala zachována.

V současnosti pracuje ve více než 190 zemích světa, kde dětem pomáhá přežít a podporuje jejich rozvoj (od narození až do dospělosti). Konkrétně zajišťuje zdravotní péči, výživu, pitnou vodu, hygienu, základní vzdělání pro všechny chlapce i dívky a ochranu před násilím, zneužíváním a riziky nemoci AIDS.

Největší část pomoci směřuje tam, kde je situace dětí nejtěžší. Za více než půlstoletí své činnosti pomohl UNICEF zachránit životy stovek milionů dětí.

UNICEF je mezivládní organizací, při prosazování svých cílů tedy může spolupracovat přímo s vládami jednotlivých zemí i s nevládními organizacemi.

Práce Dětského fondu OSN je financována výhradně z dobrovolných příspěvků, přičemž na programy pomoci jde více než 90 % ze získaných prostředků (na obrázcích níže údaje z roku 2017 a 2018).

Rozdělení celkových výdajů UNICEF, 2017:

- 91 % Přímá pomoc dětem a podpora programů
- 6 % Provoz a management
- 3 % Investice, fundraising a koordinace

Celkové výdaje: \$ 5 835 mil.

Rozdělení celkových výdajů UNICEF, 2018:

- 90 % Přímá pomoc dětem a podpora programů
- 6 % Provoz a management
- 4 % Investice, fundraising a koordinace

Celkové výdaje: \$ 5 946 mil.

Proč je mimo jiné program *Děti ve válce* tolik důležitý?

V případě vleklých konfliktů se na rozdíl od přírodních katastrof na humanitární pomoc mnohdy nedostává prostředků. Bez dostatečné podpory proto humanitární organizace čelí riziku nutnosti snižovat přiděly potravin, pitné vody a omezovat zdravotní péči potřebným.

Proč je školní docházka i v dobách konfliktů stále velmi podstatná?

Hned na druhém místě – po záchraně dětských životů – je pro UNICEF prioritou dostat všechny děti do školních lavic. Prostřednictvím vzdělání totiž děti mohou dostat šanci na lepší budoucnost, můžeme tak také zajistit, že až vyrostou, budou chtít ve své zemi zůstat a budou ji lépe spravovat.

Školní docházka s pravidelným denním režimem je pro děti také formou psychosociální pomoci. Kontakt s vrstevníky a učiteli, kterým UNICEF v těchto situacích poskytuje speciální zaškolení, dětem pomáhají překonat prožitá traumata.

Pro tyto účely se staví školní stany (např. v uprchlických táborech), ale i improvizované školy, které UNICEF rozvíjí tam, kde byly zděné školy spáleny, vybombardovány nebo jinak zničeny v boji.

Všechny výše uvedené informace byly získány z veřejně dostupných článků na webu UNICEF (unicef.org) a UNICEF ČR (unicef.cz).

Další zdroje informací:

Upozornění: Pokud budete stahovat jakékoliv fotografie UNICEF, žádným způsobem je neupravujte. Jedinou výjimkou je, že na fotografii (nebo u ní) musí být uveden copyright UNICEF a název jejího autora – tyto údaje na fotky tedy přidat lze.

Článek **Přehled roku 2019** – obsahuje i ročenku (v pdf) s nejdůležitějšími údaji za rok 2019, včetně více informací o hospodaření UNICEF.

<https://www.unicef.cz/aktualne/167736-prehled-roku-2019?stranka=2>

článek **Jak se žije dětem ve válce?** → základní informace + konkrétní **krátké příběhy dětí** (na konci článku)
<https://www.unicef.cz/aktualne/100325-jak-se-zije-detem-ve-valce>

článek **Zima v Sýrii: děti uprostřed bojů a mrazivého počasí** (situace z února 2020)
<https://www.unicef.cz/aktualne/169422-zima-v-syrii--deti-uprostred-boju-a-mraziveho-pocasi?fbclid=IwAR1E3KMFubS3oFv2IAkEoMSakcgdUDpIEyZXB5U2LDdOqtOWzdXmeDwaBQ>

článek **Ukrajina: dětství ztracené ve válce**
<https://www.unicef.cz/aktualne/161941-ukrajina--detstvi-ztracene-ve-valce?stranka=4>

článek **3 758 školních batohů symbolizuje pomníky na hrobech dětí, které v roce 2018 zemřely ve válkách**
<https://www.unicef.cz/aktualne/161638-3-758-skolnich-batohu-symbolizuje-pomniky-na-hrobech-deti--ktere-v-roce-2018-zemrely-ve-valkach?stranka=5>

článek **Praha se rozsvítila modře za práva dětí** – o 30. výročí Úmluvy o právech dítěte a o dosažených výsledcích za těchto 30 let
<https://www.unicef.cz/aktualne/163754-praha-se-rozsvitila-modre-za-prava-deti?stranka=3>

(v AJ) článek **After the horror, the trauma** – příběh devítiletého chlapce z Mali
<https://www.unicef.org/stories/after-horror-trauma>

(v AJ) článek **Water under fire** – problém nezávadné vody v ozbrojených konfliktech
<https://www.unicef.org/stories/water-under-fire>

(v AJ) článek **Crisis in the Central Sahel** – krize v oblasti Sahelu (Burkina Faso, Mali, Niger) způsobená ozbrojeným konfliktem
<https://www.unicef.org/reports/central-sahel-advocacy-brief-2020>

(v AJ) článek **Stolen Childhoods** – problematika dětských vojáků
<https://www.unicef.org/southsudan/stolen-childhoods>

(v AJ) článek **Born into conflict: Threat beyond the front lines** – problematika dětí narozených v zónách ozbrojených konfliktů
<https://www.unicef.org/stories/born-conflict-threats-beyond-front-lines>